

PROSEU

MAINSTREAMING PROSUMERISME – ENERGIE VOOR EN DOOR HET VOLK

**Aanbevelingen om prosumenten
en energiegemeenschappen in
de lidstaten en het EU-beleid te
versterken**

De weg naar prosumerisme ligt open. Dit heeft het potentieel om fors bij te dragen tot de doelstelling om klimaatneutraal te zijn en de energietransitie sociaal inclusief en voordelig te maken voor iedereen. Het PROSEU-consortium legt **een reeks beleidsaanbevelingen** voor om burgers in staat te stellen deze weg in te slaan en **prosumerisme in Europa te mainstreamen**. Daarin worden concrete voorstellen gedaan voor beleidsmakers die nationale wetgeving opstellen.

Deze voorstellen worden verder uitgewerkt in de uitgebreide resultaten van het PROSEU-project.

Afbeelding: Nathan McBride

ZORG VOOR DE TIJDIGE EN JUISTE OMZETTING VAN DE EU-BEPALINGEN INZAKE ENERGIEGEMEENSCHAPPEN

DEFINIËREN:

Hernieuwbare energiegemeenschappen moeten **naar behoren worden gedefinieerd**, rekening houdend met de belangrijkste kenmerken zoals het delen van energie, de coherentie tussen de definities van hernieuwbare-energiegemeenschappen (HEG's) en energiegemeenschap van burgers (EGB's), het verband tussen energiegemeenschappen (EG's) en collectieve zelfconsumptie, de rechtsvorm van EG's in het nationale rechtstelsel, de voordelen, nabijheid, controle op de naleving van de criteria aan de hand waarvan de EG's als energiegemeenschappen worden aangemerkt.

CREËREN:

De beslissingen over **ondersteunende kaders** voor energiegemeenschappen en prosumenten moeten onverwijld worden genomen, met bijzondere aandacht voor aspecten zoals de nieuwe rechten voor burgers om energie op te wekken, zelf te verbruiken en te delen, steunregelingen, samenwerking met distributienetbeheerders en de rechten van energiegemeenschappen om die rol op zich te nemen, kwetsbare huishoudens, toegang tot gegevens, informatie en opleiding, capaciteitsopbouw en de rol van lokale overheden en gemeenten.

AANNEMEN:

De wetgevers moeten het wetgevingskader inzake gemeenschappen voor hernieuwbare energie zo snel mogelijk en in elk geval niet later dan 30 juni 2021 aannemen. Dit evenwel zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van de wetgeving en met **voldoende ruimte voor evaluatie, reflectie en overleg**, zodat de aangenomen maatregelen ook echt geschikt zijn voor het beoogde doel.

STEL AMBITIEUZE DOELSTELLINGEN VOOR

PROSUMENTEN EN ENERGIEGEMEENSCHAPPEN:

Doelstellingen bepalen is een belangrijk beleidsinstrument om het nodige momentum te creëren voor echte verandering en het potentieel van de technologie ten volle te benutten. Tegen 2050 kunnen prosumenten namelijk een zeer groot aandeel hebben in de energie die wordt opgewekt. Alleen al in de residentiële sector kan 98% van de elektriciteit worden opgewekt door prosumentechnologieën, die ook volledig kunnen voorzien in de behoefte aan verwarming en koeling.

STEL MINSTENS TWEE DOELEN VOOROP:

Hiertoe bevelen wij twee specifieke doelstellingen voor 2030 aan;

- Een doelstelling inzake de capaciteit of opgewekte energie van zonnepanelen op daken in elke lidstaat. Deze doelstelling moet worden vastgesteld op basis van het technisch potentieel van zonnepanelen op daken. Idealiter ligt de doelstelling voor rond de 50% van het technisch potentieel.
- Een doelstelling inzake energiegemeenschappen die deel moet uitmaken van de totale nationale doelstelling voor hernieuwbare energie. Aangezien projecten voor energiegemeenschappen met maatschappelijke draagvlak gewoonlijk vergroten, moet hun aandeel aanzienlijk zijn. Daarnaast moeten ook doelstellingen worden vastgesteld die geen direct verband houden met de hoeveelheid energie, zoals het aantal gemeenschappen voor (hernieuwbare) energie en het aantal leden daarvan.

→ **Richt snoeren voor de omzetting van de nieuwe EU-richtlijnen betreffende verbruikers van hernieuwbare energie in nationaal recht**

→ **Belangrijkste technische bevindingen en aanbevelingen voor prosumentengemeenschappen**

BIED EEN ONDERSTEUNEND KADER EN STEL VERANTWOORDINGSPLICHT IN TEN AANZIEN VAN ENERGIE

De wetgeving van de lidstaten moet precies aangeven welke juridische organisatievormen energiegemeenschappen kunnen aannemen. Bovendien zouden regeringen **transparante kosten-batenanalyses** moeten uitvoeren over de diensten die gemeenschappen voor hernieuwbare energie kunnen leveren aan het energiesysteem en de lokale economieën.

EVALUEREN:

Het is essentieel om een degelijke evaluatie uit te voeren van de belemmeringen en mogelijkheden van energiegemeenschappen om de politiek bewust te maken van de situatie en het potentieel van energiegemeenschappen. Dit is ook van cruciaal belang om adequate beleidsinstrumenten en wetgeving voor te bereiden. De evaluatie moet worden uitgevoerd in het kader van een brede raadpleging, zodat de burgers hun verwachtingen kunnen uiten en de moeilijkheden kunnen aanpakken waarmee zij worden geconfronteerd.

ONDERSTEUNEN:

De administratieve procedures moeten worden vereenvoudigd, bv. door **één contactpunt** in te richten en de technische, financiële en juridische vereisten te beperken. Door burgers, lokale overheden en MKB's onderwijs, opleidingen en leerzame activiteiten aan te bieden, zal de energiekennis van alle burgers verbeteren. De energiegemeenschappen moeten worden gesteund bij hun inspanningen om energiearmoede en sociale insluiting aan te pakken.

VERANTWOORDING AFLEGGEN:

De nationale wetgeving moet het toekomstige karakter van het gedistribueerde energiesysteem weerspiegelen door duidelijk te maken dat

energieplanning en -uitvoering op alle politieke en institutionele niveaus moet plaatsvinden, waaronder bij burgers, bedrijven, gemeenten, steden, regio's, staten en landen. Lokale, regionale en nationale actoren moeten hun **verantwoordelijkheid nemen op het gebied van energie** door hun eigen energie- en klimaatplannen op te stellen, met inbegrip van energiedoelstellingen en maatregelen ter ondersteuning van de NEKP's en alle nieuwe wetten die voortvloeien uit de omzetting van de EU-richtlijnen. Dit betekent ook dat hogere overheidsniveaus moeten kunnen rekenen op de bijdragen van lagere niveaus en deze moeten kunnen aggregeren tot het nationale en EU-niveau.

Lokale en regionale overheden moeten de mogelijkheid krijgen om in te stappen in gemeenschapsprojecten. Zij spelen een sleutelrol in het succes van (collectieve) prosumenteninitiatieven en zorgen ervoor dat deze door de plaatselijke bevolking worden aanvaard en gesteund. Lokale overheden zijn, als eigenaars van een aanzienlijke hoeveelheid onroerend goed en energie-intensieve diensten (bijv. straatverlichting), grote energieverbruikers, maar beschikken ook over een enorm potentieel voor energieproductie, bijv. op openbare daken.

BETREK PROSUMENTEN EN ENERGIE-GEMEENSCHAPPEN IN BESTUURLIJKE PROCESSEN

De verwachte opkomst van energiegemeenschappen en prosumenten als nieuwe spelers in het energiesysteem betekent ook dat er nieuwe manieren van samenwerking en overleg moeten worden gevonden. Hiervoor is een nieuw en verbeterd bestuurlijke processen nodig, **want prosumenten zijn momenteel nog niet voldoende vertegenwoordigd** in besluitvormings- en beleidsvormingsprocessen.

UITNODIGEN TOT DEELNAME:

Prosumenten moeten worden vertegenwoordigd, zowel op lokaal niveau als op een aantal EU- en nationale bedrijfsterreinen. Er moet duidelijk worden gemaakt dat **regeringen actief op zoek gaan naar de inbreng en het advies van prosumentenvertegenwoordigers**, en dat zij de oprichting van organen die als vertegenwoordigers van prosumenten kunnen optreden (zoals verenigingen) aanmoedigen.

De rechten inzake **toegang tot informatie, inspraak van het publiek en toegang tot de rechter**, zoals omschreven in het Verdrag van Aarhus en de Aanbeveling van Maastricht, moeten in acht worden genomen bij participatief bestuur. Er moet bekendheid worden gegeven aan deze rechten en zij moeten worden toegelicht door middel van **voorlichtings- en bewustmakingscampagnes**, zodat prosumenten en energiegemeenschappen er actief gebruik van kunnen maken.

Image: pxhere

ZORG ERVOOR DAT PROSUMERISME ECONOMISCH RENDABEL IS

In de hele EU zijn er nog steeds veel ongunstige regelgevingskaders die de uitbreiding van bedrijfsmodellen voor prosumerisme in de weg staan. De volgende beleidsveranderingen zouden helpen om meer levensvatbare, innovatieve en succesvolle bedrijfsmodellen voor gemeenschapsenergie-initiatieven op te zetten.

STIMULERINGSREGELINGEN:

Prosumenten moeten gegarandeerde prijzen krijgen voor teruggeleverde elektriciteit, alsook fiscale stimulansen voor investeringen in hernieuwbare technologie. Er moet een eerlijke vergoeding voor overtollige energie worden gegarandeerd. Bovendien moeten stimuleringsmaatregelen worden die slimmere prosumentsystemen, zoals opslag en andere flexibiliteit, belonen zodat de systeemwaarde van deze systemen gemaximaliseerd wordt. Hiervoor is een dynamisch beloningssysteem nodig. Verder moeten er eenvoudige regelingen komen voor gedeeld eigen verbruik in gebouwen met meerdere bewoners of in specifieke regio's.

NETWERKKOSTEN:

De hoge variabele en vaste netwerkkosten staan bedrijfsmodellen in de weg die flexibiliteit bieden en de netwerkkosten onevenredig doorrekenen aan niet-prosumenten. Door te kiezen voor dynamische netwerktarieven die gebaseerd zijn op capaciteit en locatie, kunnen bedrijfsmodellen worden beloond die flexibiliteit en gemeenschappelijk zelfverbruik bevorderen en de totale kosten van de integratie van duurzame energiebronnen verlagen. Lokale overheden en gemeenschappen kunnen lokale netwerken vaak beter beheren door de ontwikkeling van slimme netwerken en ruimtelijke ontwikkeling strategisch op elkaar af te stemmen.

MARKTTOEGANG:

De Europese en nationale regelgevers moeten de groothandels-, balancerings- en flexibiliteitsmarkten zo herontwerpen dat zij toegankelijk zijn voor gedistribueerde flexibiliteit en onafhankelijke aggregators - die mogelijk de goedkoopste koolstofarme bron van systeemstabiliteit zijn. Distributienetbeheerders

moeten worden gestimuleerd om nieuwe lokale flexibiliteitsmarkten te exploiteren - waarbij het systeem op de laagste spanningsniveaus in evenwicht wordt gehouden. Hierbij moeten meerdere energieleveranciers en aggregators diverse systemen in huizen en bedrijven kunnen voeden.

SLIMME INFRASTRUCTUUR:

Nationale beleidsmakers moeten vaart zetten achter de invoering van slimme meters en laadsystemen voor elektrische voertuigen, met interoperabiliteit en productnormen die op EU-niveau zijn overeengekomen. Uit onderzoek blijkt dat deze inspanningen het best kunnen worden gecoördineerd door overheidsinstanties en distributienetbeheerders, niet door energieleveranciers en voertuigfabrikanten.

BELASTINGEN EN HEFFINGEN:

De lasten van energiebelastingen en -heffingen op hernieuwbare energie wegen onevenredig zwaar door op de elektriciteitsrekeningen, waardoor de elektrificatie van koolstofarme warmte wordt bestraft en bedrijfsmodellen van prosumenten, die flexibiliteit bevorderen, worden ontmoedigd. Gezien het regressieve karakter van deze heffingen voor consumenten met een laag inkomen, menen wij dat er gegronde redenen zijn om minstens een deel van deze heffingen naar de algemene belastingen over te hevelen.

REGELS EN VERGUNNINGEN VOOR LEVERANCIERS:

Vrijstellingen van vergunningen voor kleine energieleveranciers of gemeenschapsbedrijven kunnen een belangrijk stimulans zijn om lokale sociale waarde mogelijk te maken. Daarnaast kan versoepeling van de vereiste voor energieleveranciers om transacties te coördineren peer-to-peermodellen voor de handel in energie in de hand werken.

→ **Beleid voor bedrijfsmodellen voor prosumenten in de EU**

→ **Stakeholdersverslag over financiële innovatie voor prosumentenuitbreiding**

PROSEU

VOOR MEER
INFORMATIE

Alle resultaten van PROSEU zijn te vinden op www.proseu.eu/resources

Uitgever: Arthur Hinsch, ICLEI Europe

Bijdragen: Alle partners

OVER HET PROSEU-PROJECT

“PROSEU – Prosumers for the Energy Union” is een project dat wordt gefinancierd door het Horizon 2020-programma van de EU. Het verenigt elf partners uit zeven Europese landen (universiteiten, onderzoekinstellingen en adviesbureaus, niet-gouvernementele en non-profitorganisaties). Het project wil **burgers**, en dan vooral degenen die **hun eigen hernieuwbare energie produceren en consumeren** (de "prosumenten"), **centraal stellen in de energietransitie**.

CONTACT

✉ info@proseu.eu 🌐 www.proseu.eu 🐦 [@Proseu_Project](https://twitter.com/Proseu_Project)

[in linkedin.com/proseu](#) [youtube.com/proseu](#) [flickr.com/proseu](#)

Dit project heeft financiering ontvangen van het onderzoeks- en innovatieprogramma EU Horizon 2020 onder subsidieovereenkomst nr. 764056. Meningen zijn die van PROSEU en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de EU.